

Dikter som går rakt ner ihelvetesdjupen av existensen

Textstorlek | Publicerad: 2010-01-29 03:00

Freddy Fjellheim | Foto:

Lyrik

"Mennesket har korsets form"

Freddy Fjellheim

(Cappelen Damm)

En människa med armarna utsträckta likt vingarna på en fågel - eller likt en korsfäst. En människa som ser ut att flyga - eller falla - mitt emellan jord och himmel. Så ser omslaget ut på norske författaren Freddy Fjellheims nya diktsamling, "Mennesket har korsets form".

"Sakpoesi", lyder undertiteln.

Själv har jag aldrig hört talas om just den genren, och jag gissar att genren liksom bilden, är en del av budskapet. Freddy Fjellheim är i sitt hemland känd för sitt litterära experimenterande, men också för sina skarpa debattartiklar, där han nagelfar det norska konsumtionssamhället. Vår moraliska kollaps på detta område hänger samman med den ekologiska kollapsen som vi nu blir allt mer varse, är en av hans grundtankar.

Redan i diktsamlingen "Kristus kommer, och Maria" förde han även in religionen i sitt skapande. I "Mennesket har korsets form" är den kristna tematiken helt genomförd.

Jag gissar att många läsare suckar tungt när de hör talas om litterära experiment. Gör inte det. Freddy Fjellheims dikter låter sig säkert analyseras både på längden och tvären, men till skillnad från många experimenterande lyriker, är detta inte lyrik som måste dyrkas upp med hela verktygslådan.

Jag läser hela diktsamlingen i ett enda svep, och vill hela tiden ha mera. Korset står i centrum, Hur kunde Gud låta sin egen son förblöda på ett kors?

"Jag är dåren som frågar", skriver poeten, och svarar sedan:

"er ikke korset hjertets koordinater

vannrett och lodrett

tanke og fornemmelse

visdommen vendes om til ett trekors
slik døden skal bli et nytt liv
som vokser in i himmelen"

(ur kristi hender)

En rad mycket korta dikter handlar om kristusblivandet, kristusvägen, kristus dans. De är alla treradingar, och analyserar korsets innebörd för oss, för de efterlevande. I dikten "Undergången" finner vi ingången till livet efter döden i en rad dikter som rör sig runt temat död till liv. Den tomma graven, mysteriet - men också det faktum att den som talar och skriver om Kristus av omvärlden ofta blir dömd till tystnad.

"når jeg skriver om kristus blir enkelte venner till fiender
jeg trues med yrkesforbud
hva betyr: ordets makt

///

Här kopplas också den kristna tron till miljöförstöring och ekologi:

"jo, markjordbaer dufter Gud
ingen tid å miste
redde det lille i det store, og det store i det lille"

Rent språkligt är det här alltså inte svåra dikter. Det är ett rakt, enkelt, avskalat språk, och formmässigt ligger det nära Tomas Tranströmers avskalade "Sorgegondolen". Jag tycker att det är dikter som går rakt ner i helvetesdjupen av existensen, och just därför också förmår att ge tröst och lindring.

Orden fyller omslagets bild med just detta som karakteriserar människan: viljan att flyga. Svävandet mellan himmel och jord. Och detta att vi aldrig kan hålla balansen, om vi inte

sträcker ut armarna i en vidöppen gest. Den gest som symboliserar ett kors, och samtidigt innebär att vi lever med en öppen famn. Så måste vi närma oss framtiden:

"min hand i din hand
under hvite vingeslag

böye hodet

det som er rundt deg er i deg
og det som er i deg er runt meg

löfte hodet"

Inger Alestig

Kulturredaktör

inger.alestigdagen.se

08-619 24 51